

21. 8. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mohou národní soudy odmítnout zahájení vedlejšího úpadkového řízení?

Bude tomu téměř rok, co Soudní dvůr Evropské unie vydal další z mnoha rozhodnutí interpretujících některé problematické aspekty přeshraničních insolvenčních řízení. Toto rozhodnutí uveřejněné pod sp. zn. C - 327/13 kupodivu ponechalo velkou část evropské odborné veřejnosti tzv. chladnou. Přesto je cílem tohoto článku upozornit alespoň českou odbornou veřejnost, že zmíněné rozhodnutí by rozhodně nemělo ujít její pozornosti.

GIESE & PARTNER

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“) zveřejnil svůj právní názor ve věci Burgo Group SpA (dále jen „Burgo“) vs Illochroma SA (dále jen „Ilochroma“) dne 04.09.2014 a posílil tím (opět o něco více) právní jistotu v oblasti přeshraničního insolvenčního řízení, a to pokud jde o subsidiární použitelnost vnitrostátního práva ve vztahu k Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (dále jen „Nařízení“).

Belgická společnost Illochroma dlužila italské společnosti Burgo za dodané zboží. Vzhledem k tomu, že společnost Burgo nestihla včas přihlásit svou pohledávku v rámci hlavního úpadkového řízení[2] zahájeného proti společnosti Illochroma ve Francii, kde se nacházelo centrum jejích hlavních zájmů – COMI (*center of main interests*), podala společnost Burgo návrh na zahájení vedlejšího úpadkového řízení[3] v Belgii, tj. v členském státě, kde se nacházelo registrované sídlo, pobočka (provozovna) a nemovitý majetek dlužníka.

Belgický insolvenční soud v rámci řízení o uvedeném návrhu vznesl k SDEU žádost o rozhodnutí následujících předběžných otázek ohledně výkladu čl. 3, 16, 27-29 Nařízení, které považoval za sporné:

- 1) Může být vedlejší úpadkové řízení zahájeno v členském státě, kde se kromě provozovny[4] nachází i statutární (registrované) sídlo dlužníka, pokud již bylo hlavní úpadkové řízení zahájeno v jiném členském státě, ve kterém se nachází COMI?
- 2) Je k podání návrhu na zahájení vedlejšího úpadkového řízení oprávněn pouze věřitel s bydlištěm či sídlem v tom členském státě, ve kterém je návrh podáván?
- 3) Je-li hlavní úpadkové řízení likvidační, je soud jiného členského státu oprávněn rozhodnout o zahájení vedlejšího úpadkového řízení pouze tehdy, pokud dospěje k závěru, že je zahájení takového řízení účelné?

Na první dotaz odpověděl SDEU kladně, když zahájení vedlejšího úpadkového řízení v daném případě bylo možné v členském státě, kde bylo registrováno statutární sídlo dlužníka proto, že se zde nacházela rovněž provozovna ve smyslu čl. 3 odst. 2 Nařízení. Na druhou otázku pak SDEU

odpověděl záporně, jelikož vyloučil možnost omezení okruhu navrhovatelů vedlejšího insolvenčního řízení pouze na osoby mající své bydliště či sídlo ve státě, kde má být vedlejší řízení zahájeno. O tom, kdo je a není oprávněn insolvenční návrh podat sice rozhoduje vnitrostátní úprava, ovšem pokud by možnost podat návrh na zahájení vedlejšího úpadkového řízení náležela pouze „místním“, jednalo by se o nepřipustnou diskriminaci na základě státní příslušnosti. V této souvislosti SDEU zdůraznil, že omezení aktivní legitimity navrhovatelů dle jejich bydliště či sídla je možné jen u tzv. územních úpadkových řízení[5], která slouží výlučně k ochraně zájmů lokálních věřitelů.

Rozhodnutí SDEU se setkala s poněkud vlažným přijetím ze strany odborné veřejnosti, která jej povětšinou považovala za předvídatelné a nikterak převratné. Dotčené rozhodnutí totiž nabývá na zajímavosti až ve spojení s vnitrostátním právem, na které odkazuje. Specialistům na přeshraniční insolvenční právo lze dát za pravdu, že právní argumentaci SDEU k prvním dvěma dotazům, bylo možné očekávat, a proto se jimi také tento článek dále nezabývá. Podle autorů tohoto článku je však nezbytné poukázat na výklad SDEU k třetí otázce belgického insolvenčního soudu, tj. **zda je či není insolvenční soud oprávněn posuzovat účelnost zahájení vedlejšího úpadkového řízení a případně i za situace, kdy jsou splněny veškeré formální náležitosti, jeho zahájení pro neúčelnost odmítnout.**

Nařízení neupravuje žádné podmínky, za kterých by příslušný insolvenční soudce byl oprávněn nezahájit vedlejší úpadkové řízení navzdory splnění veškerých formálních náležitostí (např. z důvodu neúčelnosti). Proto je nutné subsidiárně hledat oporu pro takový postup v právní úpravě jednotlivých členských států. SDEU v této souvislosti výslovně uvedl, že: *„Vzhledem k tomu, že nařízení neobsahuje ustanovení, které stanoví, že soud, k němuž byl podán návrh, musí nebo za určitých podmínek nesmí zahájit vedlejší řízení, otázka, zda má tento soud v tomto ohledu posuzovací pravomoc, která mu umožňuje mimo jiné zohlednit prvky účelnosti, spadá v zásadě pod vnitrostátní právo členského státu, na jehož území je zahájení tohoto řízení navrhováno.“*

Uvedené lze tedy shrnout tak, že insolvenční soudy jednotlivých členských států jsou oprávněny v mezích národní právní úpravy zkoumat, zda je či není účelné zahájit vedlejší úpadkové řízení a v případě, že dospějí k závěru, že kritéria účelnosti dle národního práva naplněna nejsou, jsou oprávněny zahájení takového vedlejšího úpadkového řízení odmítnout.

V návaznosti na citované stanovisko SDEU je otázkou, zda jsou i české insolvenční soudy nadány uvedenou pravomocí, resp. zda české právní předpisy takovou pravomoc insolvenčním soudům svěřují. Autoři tohoto článku jsou přesvědčeni, že ano.

Podíváme-li se do české vnitrostátní úpravy insolvenčního práva, konkrétně do zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, nacházíme v ustanovení § 5 základní principy a zásady, na nichž insolvenční řízení spočívá. Tyto principy a zásady musí příslušný insolvenční soud zvažující zahájení vedlejšího úpadkového řízení vzít v potaz. Důvodem nezahájení vedlejšího řízení by pak mohl být zejména rozpor se zásadou uvedenou pod písm. a) zmíněného ustanovení, podle které platí, že: **„Insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů“**. Pokud by tak zahájení vedlejšího úpadkového řízení v České republice zcela evidentně odporovalo co možná nejrychlejšímu, nejhospodárnějšímu a nejvyššímu možnému uspokojení věřitelů, bylo by pak v kompetenci českého insolvenčního soudu, u kterého byl podán návrh na zahájení vedlejšího úpadkového řízení, takové řízení nezahájit. Zahájení vedlejšího úpadkového řízení bude v rozporu s uvedenou zásadou insolvenčního řízení zejména tehdy, pokud oddělený prodej majetku dlužníka v několika likvidačních řízeních na území různých členských států nepovede k co možná nejvyššímu výtěžku zpeněžení a uspokojení všech věřitelů, a když naopak restrukturalizace veškerého majetku dlužníka pod dohledem jediného hlavního insolvenčního správce povede k zachování zdrojů dlužníka

a k podstatnému zvýšení hodnoty jeho majetku, ze kterého mohou být věřitelé ve vyšší míře uspokojeni.

Ostatně o současné tendenci nezahajovat plošně vedlejší úpadeková řízení, pokud by měla být neúčelná, svědčí i nové nařízení o insolvenčním řízení[6], které nahradí dosavadní Nařízení. V ustanovení čl. 36 tohoto nového insolvenčního nařízení jsou stanoveny podmínky, za nichž může insolvenční správce hlavního řízení zabránit zahájení řízení vedlejšího v případě, že jsou místním věřitelům garantována stejná práva a pořadí pohledávek, které by jim v případě vedlejšího úpadekového řízení poskytlo příslušné vnitrostátní právo.

Z výše uvedeného rozhodnutí SDEU ve věci Burgo vs Illochroma, jakož i ze znění nového insolvenčního nařízení je zřejmá snaha zabraňovat neefektivním likvidacím majetku dlužníka umístěného na území několika členských států tzv. „po kouscích“. Současným trendem je tak snaha dosáhnout ekonomicky nejoptimálnějšího řešení úpadku dlužníka, nejvyššího možného uspokojení jeho věřitelů a pokud možno, záchrany dlužníka, bez nutnosti oddělené likvidace jeho majetku. K dosažení tohoto účelu má napomoci komunikace a loajální spolupráce mezi soudem a insolvenčním správcem hlavního úpadekového řízení a soudy příslušnými k zahájení vedlejších úpadekových řízení.

JUDr. Ondřej Rathouský,
spolupracující advokát, managing associate

Mgr. Veronika Strížová, MSc.,
advokátní koncipient, junior lawyer

[Giese & Partner, s.r.o.](#)

Palác Myslbek
Ovocný trh 8
117 19 Praha 1

Tel.: +420 221 411 511
Fax: +420 222 244 469
e-mail: rathousky@giese.cz

[1] Rozsudek SDEU ze dne 04.09.2014, C-327/13.

[2] Ve smyslu ustanovení čl. 3 odst. 1 Nařízení.

[3] Ve smyslu ustanovení čl. 3 odst. 2 Nařízení.

[4] Ve smyslu ustanovení čl. 3 odst. 2 ve spojení s článkem 2 písm. h) Nařízení.

[5] Ve smyslu ustanovení čl. 3 odst. 4 Nařízení.

[6] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. května 2015 o insolvenčním řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)